שבועות שתים פרק ראשון שבועות ג.

ועל הזקן שתים. מכל לד ב׳ לדעים לפי שהלמי רחב כנגד הלדעים וים לכל דבר רחב קלה לגני לדדין כראמר: **וא׳ מלמעה.** בסנטר שהלמיים מחוברין שם והעגם קלר מלמטה בסנטר שקורין מוטעו״ן בלע״ז: **חדא.** לזהרה דמיחייב עליה תרתי היינו דומיא דשתים שהן מרבע: **לכולהו.** כל ב׳ שהן ד׳ שמגלח שגאם כלן: **ודמיין להדדי בקרבן עולה ויורד.** בהא דמיין להדדי ששמיהן עולה ויורד: **ומפרש ידיעות.** דקתני אם שיש בה ידיעה וכו׳ ופריש כולה מתני׳ מילי דידיעות טומאה ושבקיהו למלתא דשבועות: **דזוטרין מיליהו.** שני פרקים אלו הראשונים: **שרי להו.** מתיר אותן. כלומר מתיר התנא עצמו מהן ונפטר מהן תחלה: **שבועות שתים וכו׳.** פריסת לכוליה במתני׳: **ידיעות טומאה קדש.** שנעלמה ממנו טומאה ואכל קדש: **וידיעות טומאה דמקדש.** ידיעות שנעלמה ממנו ידיעת טומאה ונכנס למקדש: **ידיעה קדש.** שנעלמה ממנו ידיעת קדש וסבור שאין זה קדש ומתחלה ידע: **הוגאה דעני.** העומד בחוץ: **והוגאה דבעל הבית.** העומד בפנים: **שאם ובכרם.** אבל פשפת אינו שם נגע אלא שם תולה כדמפרש לקמן (דף י.) בפרקין: **אינו חייב.** קרבן: **אלא על העתיד.** דדייק להרע או להיטיב לקמן בפ״ג[1]: **ואי רבי עקיבא האמר כו׳.** במתניתין בפרק שני ומתניתין קתני שהן מרבע: מה

ועל הזקן שתים מבאן. גרלה דמשמית ונשמת שניהם מייבין כמו בהקפת הרלש דאמר בפ׳ ב׳ נזירים (נזיר דף מ: ושם) אחד המקיף ואחד הניקף במשמע ואע״ג דהתם דרים מדכתיב לא תקיפו לשון רבים וגבי זקן כתיב לא תשחית לשון יחיד הא כתיב נמי בהתיים לא יגלחו לשון רבים ומילפינן מהדדי לענין גילוח שיש בו השחתה בפרק ב׳ נזירים (שם דף נח:) ובג״ש דפאת פאת ילפינן מהדדי בפ״ק דקדושין (דף לה: ושם) ובהדיא תניא בתוספתא [פ״ג] דמכות המשחית פאת זקנו של חבירו שניהם מייבין ואסור לישראל להניח לנכרי להקיף ראשו ולהשחית זקנו דהא אמר רב הונא בפ׳ ב׳ נזירים (נזיר דף מ:) המקיף את הקטן מייב והי״ה איפכא דלא מקיים מקיף לניקף[2] ואע״ג דהתם פליג עליה רב אחא בר אהבה משום דכתיב לא תקיפו אחד המקיף ואחד הניקף משמע ואתקש מקיף לניקף כל היכא דניקף מייחיב מקיף נמי מייחיב ומשמע התם דלרב אחא בר אהבה אפי׳ איסורא דרבנן ליכא מדקאמר ליה לרב הונא כנין הקטנים לדידך מאן מגלח להו ג״ל חובה משמע דלדידיה נימא דשרי אפי׳ לאיש אין הלכה כרב אחא דקתמא דהש״ס בפרק ג׳ דנכא מליעה (דף י:) כרב הונא דקאמר איכא בינייהו אית דאמר לאשה מקיף לי קטן דלגיסנא דתלי בבר חיובא הכא אשה לאו בת חיובא היא מייחיב שולחה משמע דאי מקיף ליה גדול מייחיב ועוד נראה דאפי׳ רב אחא מחייב היכא דניקף בר חיובא אע״ג דמקיף לאו בר חיובא ולא פטר אלא היכא דניקף לאו בר חיובא הוא מדלא קאמר אית דאמר לקטן או לנכרי אקיף לי גדול והוי נפקותא לרב הא

אלא על העתיד לבוא אי ר׳ עקיבא האמר[3] על העלם טומאה הוא חייב ואינו חייב על העלם מקדש איבעית אימא רבי ישמעאל איבעית אימא ר׳ עקיבא איבעית אימא רבי ישמעאל מהן לחיוב ומהן לפטור ואיבעית אימא רבי עקיבא מהן לחיוב ומהן לפטור לפטור

אועל הזקן שתים מיכן ושתים מיכן ואחת מלמטה חדא דמיחייב עלה תרתי תנא שבועות שתים שהן ארבע מאי שנא הכא דתני להו לכולהו ומאי שנא גבי יציאות שבת ומראות נגעים דלא קתני להו לכולהו אמרי שבועות וידיעות הטומאה דגבי הדדי כתיבין ודמיין אהדדי בקרבן עולה ויורד תני להו גבי הדדי ואיידי דתנא תרתי תנא כולהו פתח בשבועות ומפרש ידיעות הטומאה [1]איידי דזוטרין מיליהו פסיק שרי להו והדר תני שבועות דנפישן מיליהו [2]שבועות שתים שהן ארבע שתים שאוכל ושלא אוכל שהן ארבע אכלתי ושלא אכלתי [3]ידיעות הטומאה שתים שהן ארבע שתים ידיעת טומאת קדש וידיעת טומאת מקדש שהן ארבע קדש ומקדש: [4]יציאות שבת שתים שהן ארבע שתים הוצאה דעני והוצאה דבעל הבית שהן ארבע הכנסה דעני והכנסה דבעל הבית מראות נגעים שנים שהן ארבעה שנים [5]שאת ובהרת שהן ארבעה שאת ותולדתה בהרת ותולדתה מני מתניתין לא רבי ישמעאל ולא ר׳ עקיבא אי רבי ישמעאל [6]האמר אינו חייב אלא על העתיד לבוא אי ר׳ עקיבא האמר [7]על העלם טומאה הוא חייב ואינו חייב על העלם מקדש איבעית אימא רבי ישמעאל איבעית אימא ר׳ עקיבא איבעית אימא רבי ישמעאל מהן לחיוב ומהן לפטור ואיבעית אימא רבי עקיבא מהן לחיוב ומהן לפטור לפטור

מה

מה לא יש לדמות משום דלרב הונא דלא מקיים מקיף לניקף לא יהא גדול להקיף עצמו ונס אין להביא ראיה מדאמר ביבמות (דף ה. ושם) דאתי עשה דמצורע ודאי לאו דהקפה מדכתיב ראשו משמע דכ״ע מודו דאסור ע״י אשה ובכרי דאי שרי לרב אחא אמאי דחי הא אפשר לקיים שניהם דיש לדחות דאצטריך קרא למימר דדמי היכא דאין שם אשה ובכרי ואין לומר יתמין עד שימצא אשה או נכרי או קטן מדבעי למימר בפ׳ שילוח הקן (חולין דף קמח.) דאתי עשה דמצורע ודאי עשה דשילוח הקן ולא אמרינן יתמין עד שימצא אחר אבל יש להביא ראיה מפ׳ ב׳ נזירים (נזיר דף מ:) דקאמר ודלמא לאו טומאין אינון וקעביד הקפה ומשני שמואל באשה וקטן ודייק התם דקסבר שמואל דהקפת כל הראש שמה הקפה מדלא אוקי בגדול והשתא אי שרי לרב אחא כי מקיף ליה לאו בר חיובא אכתי מקשי ליה ולוקמה בגדול ויקיפנו לאו בר חיובא דהא שמואל כרב אחא ס״ל מדשרי להקיף באשה וקטן ומשמע דמקיף בר חיובא הוא דלא פירש באשה וקטן ומגלח להו אשה וקטן: **חדא** דמיחייב עלה תרתי. בהתראה אחת אחיי ובגילוח בגת אחת או בזה אחר זה תוך כדי דיבור דלא מ״ל דאשמעינן דאי בכמה התראות לא הוה פליג ר׳ אליעזר בפ׳ בתרא דמכות (דף כ.) דאמר אם נטלן כולן באחת אינו חייב אלא אע״ג דהתם מצרכי קרא למחייב על כל קרחה וקרחה ועל כל שריטה ושריטה הכא לא צריך קרא דפאות מחלקות ור׳ אליעזר ליה מחלקות: **גבי** הדדי כתיבי ודמיין אהדדי. בטעמא דכתיבי גבי הדדי סגי כדאמר במס׳ נדרים (דף ג:) וא״ת גבי מרלות נגעים ליתני כולהו דדמיין אהדדי בקרבן עולה ויורד וי״ל דליתיה בדלי דלות וא״ת מ״מ ליתני במתניתין קודם יציאות שבת כיון דאיתא בדלות ודמי טפי לשבועות וי״ל דהני לכפר והני להכשיר: **פתח** בשבועות ומפרש ידיעות. ולישא למימר דמינה דסליק מפרש בריש דהא ממרלות נגעים קא סליק: **איידי** דזוטרן מיליהו. אע״ג דנפישי מיליהו משבועת בטוי דידיעות אינה תרי פרקי קמאי ומשבועת בטוי ליכא אלא פרק ג׳ מ״מ מילי דכל שבועות נפישין טפי שבועת בטוי שבועת העדות ושבועת הפקדון ושבועת הדיינין:

והדר תני שבועות. אע״ג דלא דמי לידיעות מפרש מילי דידיעות בריש הדר תני שתים שהן ארבע ובשבועות מפרש שתים שהן ארבע בריש: **שהן ארבע אכלתי ולא אכלתי.** וא״ת ומה דוחקיה לפרושי הכי דהשתא קשיא ליה בסמוך אי ר׳ ישמעאל האמר אינו חייב כו׳ ליתא דאם אכלתי ולא אכלתי והיא מתניתין קיימא לפרושי מתניתין דהכא ואין להקשות דליתני שתים שהן שמונה אזרוק ולא אזרוק זרקתי ולא זרקתי דלא תני אלא דבר וחילופו כדפירש בקונטרס במתניתין[1]: **אי** ר׳ ישמעאל **הא** אמר אין חייב כו׳. וא״ת תקשי ליה נמי ידיעות דמתניתין בעיא ידיעה בתחלה כדתנן כל שיש בה ידיעה בתחלה כו׳ ור׳ ישמעאל לא בעי ידיעה תחלה כדמוכח בפירקין (דף ט.) דקאמר לר׳ ישמעאל אין בה ידיעה בתחלה ויש בה ידיעה בסוף בר קרבן הוא ואמר נמי בפ״ב (לקמן דף יט:) הא מני ר׳ ישמעאל היא דלא בעי ידיעה בתחלה וי״ל דמידיעות לא בעי למיפרך דהמ״ל דידיעה דמתני׳ היינו ידיעת בית רבו ור׳ ישמעאל סבר לה כרבי דאמר ידיעת בית רבו שמה ידיעה כדאמר בירושלמי ר׳ ישמעאל כרבי ורבי כר׳ ישמעאל אע״ג דגמ׳ דידן פליג אירושלמי וסבר דר׳ ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה אפי׳ ידיעת בית רבו מדלא מוקי לקמן דמילין מכפר אאין בה ידיעה תחלה אפי׳ ידיעת בית רבו משמע דלעולם בר קרבן הוא אפי׳ אין בו ידיעה בתחלה כלל וכן משמע בפ״ב (לקמן דף יד: ושם) דבעי ר׳ ירמיה בן בכל שעלה לא״י ונעלם ממנו מקום מקדש מהו וקאמר אי אליבא דר׳ ישמעאל הא לא בעי ידיעה בתחלה ומסיק דבעי אליבא דרבי דבעי ידיעת בית רבו משמע דר׳ ישמעאל לא בעי ידיעה כלל בתחלה מ״מ השתא אי הוי מלי אתיא מתניתין כר׳ ישמעאל וימא דודאי בעי ר׳ ישמעאל ידיעת בית רבו אבל לפי האמת דמתניתין אתיא כרבי אמרי׳ דר׳ ישמעאל לא בעי ידיעה בתחלה כלל דלא מצינו תנא דסבר דהוי ידיעת בית רבו ידיעה אלא רבי ודמיהו מתניתין דפ״ב (שם.) דקאי לפרושי פירקין משמע קצת דבעי ידיעה גמורה דקתני נעמה וידע משמע שהידיעה היא אחר שנעמה דהיא ידיעת הטומאה לאפוקי ידיעת בית רבו דהיא קודם הטומאה ונראה דמידיעות לא מצי למיפרך שהיה יכול לדחוק ולתרץ כדקאמר התם[2] מקראי לית ליה מגמרא לית ליה: **מהן** לחיוב מהן לפטור. אהאי שיטתא ואשיטתא דמלקות ה״מ למיפרך דמוכח דמתני׳ לענין חיוב קרבן וא״ת בשלמא כי מוקי לה כר׳ ישמעאל דאע״ג דאינו חייב אלא על העתיד מ״מ שפיר מצי כהו שהן ארבע הואיל וקעביד איסורא במזיד אבל כי מוקי כר׳ עקיבא אמאי מצי ליה כלל כיון דשוגג הוא ולא מייתי קרבן וי״ל דמ״מ חשיב להו שפיר שהן ארבע הואיל וקעביד איסורא בשוגג: הא

מסורת הש״ס

[1] (בכורות יג.), [2] (לקמן יט:), [3] שבת כ., [4] (לקמן כח. כט. [המורה ג.]), [5] (לקמן יד:), [6] (דף כה.), [7] (ל״ל וה״ה איפכא דאע״ג כי׳), [8] [וע״ע תוספות שבת כ. ד״ה שבועות], [9] (לקמן יט:).

לעזי רש״י

מוטעו״ן. פנטר

מוסף רש״י

ועל הזקן שתים מיכן ושתים מיכן. המקם פאות יש לו לזקן, אחד למעלה מן האחן, מקום שלחי המתחון יולא ומתפרד שם, ושם נקרא פאה בתורה של לחי שבולע לאחן ששם מתחלת הזקן וכל מה שלמעלה עד הלידעה בכלל פאת הראש היא, ושתי השיטות כל אחד מהן לשון אחי נקרא פאה, ואחת מלמטה. שיער שבין השיטות בתמצע הסנטר שלעיין מנטו״ן (מכות כ.). שתים שאוכל ושלא אוכל. הן שתים המפורשות, דכתיב לברע או להיטיב, דמשמע לאכלת, ולא אוכל לברע, אוכל להיטיב, שהן ארבע אכלתי ושלא אכלתי. הן שתים הנוספות ממדרש חכמים, כדילף לה ר״ע לקמן (כה.) מדיני הכתוב (לקמן יט:).

עין משפט נר מצוה

ז א מיי׳ פי״ב מהל׳ מכירה הלכה ז סמג שם טוש״ע יו״ד סי׳ קפא סעיף יא:

ח ב מיי׳ פי״א מהל׳ שבועות הלכה ג ג טוש״ע יו״ד סי׳ לט סעיף ג:

ט ג מיי׳ פי״א מהל׳ שבועות הלכה ג:

י ד מיי׳ פי״ב ופי״ג מהל׳ שבת סמג לאוין סה טוש״ע א״ח סי׳ שמז:

יא ה מיי׳ פי״ב מהל׳ טומאת צרעת הלי ב:

רבינו חננאל

על הזקן שתים והן שתים שהן ארבע כדהני שתים מיכן ושתים מיכן ואחת מלמטה חדא ומיחייב עלה תרתי תנא נמי בחדה שבועות שתים שהן ארבע. ואיידי דתנא שבועות תנא נמי ידיעות הטומאה דבפרשה אחת כתיבי ותרוייהו בקרבן עולה ויורד נינהו. אם עשיר מביא כשבה או שעירה ואם הוא דל שתי תורים או שני בני יונה. ואיידי דתנא הני תנא נמי יציאות השבת ומראות נגעים דדמיין להו. ואיידי (דתנא) [דהיני] דידיעות הטומאה הוויין דידהו מעט פסיק שרי להו והדר תני שבועות: שבועה שאוכל ושלא אוכל שאכלתי ושלא אכלתי. הנה שתים להבא ושתים לשעבר. ידיעות הטומאה ולא ידע הקדש ולא המקדש או ידע ידיעות הקדש והמקדש ולא ידע הטומאה הרי אלו שתים שהן ד׳. וכן הוצאה דעני והוצאה דבעל הבית הכנסה דעני והכנסה דבעל הבית הרי אלו יציאות שתים שהן ארבע. ומקשינן מני מתני׳ אי ר׳ ישמעאל קשיא שבועות. דתנן בפ״ג ר׳ ישמעאל אומר אינו [חייב] אלא על העתיד שנאמר להרע או להיטיב ואנן אוקימנא למתני׳ שאכלתי ושלא אכלתי שהוא לעבר. אי ר׳ עקיבא קשיא ידיעות. דתנן בסוף פ״ב ר׳ עקיבא אומר על העלם טומאה חייב ואינו חייב על העלם מקדש. ואנן אוקימנו למתני׳ על העלם זה וזה. ופרקינן איבעית תימא ר׳ ישמעאל. לעולם ארבע הן ומהן לחיוב ומהן שלא אוכל ושאוכל. ומהן לפטור שאכלתי ושלא אכלתי. ואיבעית תימא ר׳ עקיבא מהן לחיוב ומהן לפטור:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com